

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Opetus- ja
kulttuuri-
ministeriö

AJANKOHTAISTA ELINIKÄISESTÄ OHJAUKSESTA nro 10, helmikuu 2019

TERVETULOA ELINIKÄISEN OHJAUKSEN AJANKOHTAISKATSAUKSEN PARIINI!	2
URAOHJAUKSEN NÄKYMÄT ALKUVUODESTA 2019.....	3
MAAKUNNALLISTA OHJAAMOTOIMINTAA ETELÄ-POHJANMAALLA.....	4
OHJAUSALAN TOIMIJOIDEN KÄSITYKSIÄ TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIIKAN KÄYTTÖÖNOTON HAASTEISTA.....	6
OPETUSHALLITUKSEN VAIKUTUSOHJELMISSA RAKENNETAAN UUSIA TOIMINTAKÄYTÄNTÖJÄ.....	7
OPINTO-OHJAAJAN TOIMENKUVAT ERI KOULUASTEILLA.....	8
FORUM ON THE FUTURE OF LEARNING 24.1.2019, BRYSSEL	9
KANSAINVÄLISTÄ ENNAKOINTITIETOA TYÖMARKKINOISTA	10
KIRJOITUSOHJEET AJANKOHTAISKATSAUSTA VARTEN	11

TERVETULOA ELINIKÄISEN OHJAUKSEN AJANKOHTAISKATSAUKSEN PARIIN!

Tässä ajankohtaiskatsauksessa kootaan ohjaukseen kannalta merkittäviä asioita, jotka mahdollisesti ovat esillä kevään 2019 vaalikeskusteluissa. Eri alueilla elinikäisen ohjauksen kehittäminen etenee eri tahtia, koska moni aluehallinto ja kasvupalvelujen uudistusta koskevista ratkaisuista on vielä tämän tiedotteen ilmestymisen aikaan tekemättä.

Opetushallitus on käynnistänyt elinikäisen ohjauksen palvelujen kehittämisen uusissa vaikutusohjelmassaan, erityisesti oppimisen digitaalisen ekosysteemin ja yksilöllisen oppimispolun tukitoimien kautta. Opinto-ohjaajat ovat selkiyttäneet opinto-ohjaajien tehtäviä ja toimenkuvia eri kouluasteilla, ja Etelä-Pohjanmaan Ohjaamo-toimintaa esiteltiin tammikuun puolessa välissä Seinäjoella. Uutta kansainvälistä tutkimustietoa on saatavilla tieto- ja viestintäteknologian käyttöönoton haasteista. Euroopan komissio on käynnistänyt koulutusyhteistyön strategisten puitteiden (ET 2020) uudistamisen. Ohjauksen merkitys korostuu entisestään työelämän ja yksilöllisten opintopolkujen monimuotoistumisen kautta.

Tässä tiedotteessa esittelemme tiiviisti kaksi esimerkkiä (OECD ja CEDEFOP) viime vuonna uudistetuista palveluista, jotka perustuvat kansainvälisiin koulutus- ja työmarkkinatiedon luokituksiin. Palaamme tulevaisuudessa kansallisiin ratkaisuihin, jotka pyrkivät ennakoimaan osaamistarpeita myös monimuotoisimpina klustereina.

Antoisia lukuhetkiä!

Uutiskirje löytyy Pedanetistä osoitteesta
<https://peda.net/hankkeet/elotori>

URAOHJAUksen NÄKYMÄT ALKUVUODESTA 2019

Tulossa on jännittävä lakipäätösten ja vaalien kevät, jonka seuraukset määrittelevät tekemistä seuraavien vuosien aikana. Eduskunta on tällä hetkellä tukossa isoista lakiesityksistä, ja on vaarana, ettei kaikkia esityksiä ehditä käymään tämän hallituksen toimesta läpi. Useampi kasvupalveluihin ja sitä kautta myös uraohjaukseen vaikuttava laki on tällä to do -listalla ja vaakalaudalla. On varauduttava henkisesti ”B-vaihtoehtoihin”.

Kasvupalvelupilotit ovat kaikilla ELY-alueilla toteuttavia kokeiluja, joissa testataan uudenlaisia alliansseja ja yhteistyötä sekä vahvempaa yksityisten palveluntuottajien roolia työllisyys- ja yrityspalveluissa. Pilotit riippuvat sisällön mukaan joko ei ollenkaan, vähän, paljon tai täysin JTYP-lain muutokset mahdollistavasta lakiesityksestä. Esimerkiksi Uudellamaalla on rakennettu kasvupalvelupilottia, jossa uraohjausprosessi vietäisiin kokonaisuudessaan yksityiselle palveluntuottajalle. Tässä pilotissa joudutaan miettimään, miten URA-merkinnät otetaan haltuun, jos laki menee tai ei mene läpi sekä mikä on oman henkilöstön asema. Ideaalitalanne on joka tapauksessa se, että varmistetaan entistä paremmat resurssit ja yhteistyö uraohjaukseen.

Vaalien osalta on jo noussut esiin joitakin teemoja, jotka ovat kiinnostavia elinikäisen ohjauksen näkökulmasta. Nuorten syrjäytyminen on aina suosittu vaaliteema, ja Ohjaamot ja nuorisotakuu ovat takuulla esillä keskusteluissa, tai ainakin niiden pitäisi olla. Toisaalta osaavan työvoiman saatavuus on tunnistettu haasteeksi, johon on pakko satsata tulevilla hallituskaudella. Mehän ohjausalan toimijathan toki tiedämme, mikä merkitys laadukkailla ja riittäväillä ohjauspalveluilla on sujuvien siirtymien mahdollistamiseksi. Toimivan koulutusjärjestelmän lisäksi on tärkeää nostaa keskusteluun motivaatio ja sitä lisäävät palvelut. Osaamisen kehittäminen ja motivaatio olisi tärkeää pitää mukana myös keskusteltaessa heikossa työmarkkina-asemassa olevien palveluista. Tähän kytkeytyy myös sosiaaliturvan uudistaminen, johon uuden hallituksen on varmasti otettava kantaa. Itse näen että on erittäin tärkeää tarkastella etuusia yhdessä kokonaisrakenteiden ja johtamisen sekä palvelujen kanssa. Haaste hyvinvointivaltio 2.0:lle on rakentaa palvelujärjestelmä, jossa tunnistetaan laadukkaasti ihmisen palvelutarve / kokonaistilanne ja rakennetaan palvelut / lähdetään ratkaisemaan haasteita tästä tarpeesta ja yksilöllisestä tilanteesta lähtien, ei etuuksista ja niihin sidotuista palveluista lähtien. Tässäkin on jälleen ohjaustoimijoilla sanansa sanottavana.

Haastankin kaikki elinikäisen ohjauksen asiantuntijat osallistumaan aktiivisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun kaikissa mahdollisissa kasvokkaisissa ja sähköisissä kanavissa sekä nostamaan ohjauksen ja yhteistyön merkitystä esiin!

Teksti: Anna Toni, Erityisasiantuntija

Alueet ja kasvupalvelut –osasto/Kasvupalvelut/Työvoiman saatavuus
anna.toni@tem.fi

MAAKUNNALLISTA OHJAAMOTOIMINTAA ETELÄ-POHJANMAALLA

Etelä-Pohjanmaalla on kehitetty Ohjaamotoimintaa ESR-rahoitteisen [Ohjaamo Etelä-Pohjanmaa -hankkeen](#) koordinoimana (1.1.2017-30.4.2019). Hankkeessa työskentelee projektipäällikkö ja projektikoordinaattori ja hankkeen hallinnoijana on Seinäjoen koulutuskuntayhtymä. Hanke on nyt loppusuoralla, mutta maakunnan Ohjaamot jäävät elämään ja jatkavat kehittymistään. Ohjaamotoiminnan valmistelun taustalta löytyy maakunnan ELO-työryhmä, jonka aloitteesta hanketta haettiin maakuntaan. Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto on ollut alusta asti tiivis kumppani Ohjaamoiden kehittämistyössä. Vuoden 2018 alusta E-P:lla aloitti työnsä yksi Ohjaamo asiantuntija ja hän työskentelee TE-palveluissa. Rahoitus tähän saatiin TEM:n myöntämän Ohjaamoiden vakiinnuttamisrahoituksen kautta. TE-palveluiden Ohjaamo asiantuntijan työ jatkuu vuoteen 2021 asti ja hän jatkaa Ohjaamoiden koordinaatiota hankkeen päättymisen jälkeen.

Ohjaamo EP-hankkeeseen kuuluu 13 kuntaa ja Ohjaamotoimintaa on kehitetty hankkeen aikana yhteensä seitsemällä alueella. Osa kunnista on muodostanut alueellisia Ohjaamoita ja osa Ohjaamoista on kuntakohtaisia. Nyt kun kehittämistyötä on tehty kahden vuoden ajan, ovat toiminnassa jo Ilmajoen, Kurikan, Kauhavan, Lapuan, Alajärvi-Vimpeli-alueen sekä Kuusiokuntien Ohjaamot. Kevättalven 2019 aikana käynnistyvät vielä Ohjaamo Seinäjoki ja Kuortaneen ”satelliitti-Ohjaamo”, joka kuuluu Ohjaamo Kuusiokuntien verkostoon. Kaikki nyt toiminnassa olevat Ohjaamot ovat avoinna vain osan viikosta. Ohjaamoiden yhteystiedot löytyvät Ohjaamoiden hakusivulta <https://ohjaamot.fi/haku>

Kuva: Ohjaamo EP-hankkeen päätösseminaarissa Seinäjoella 16.1.2019 Etelä-Pohjanmaan Ohjaamoverkoston ja hankkeen ja TE-toimiston edustajat.

Maakunnallisen työn taustalla on hankkeen maakunnallinen ohjausryhmä, johon on kuulunut edustus jokaisesta osallistuvasta kunnasta, alueen koulutuksenjärjestäjistä ja muista keskeisistä yhteistyötahoista kuten yrittäjät ja ELY-keskus. Maakunnassa on nojattu koko kehittämistyön ajan vahvasti valtakunnallisiin Ohjaamotoiminnan kriteereihin, jotka ovat tehneet Ohjaamotoiminnan taustalla olevat ministeriöt, Ohjaamojen koordinaatiohanke [Kohtaamo](#) sekä Ohjaamojen valtakunnallinen ohjausryhmä. Etelä-Pohjanmaalla Ohjaamotoiminnan kärkenä on pidetty palvelun ennaltaehkäisevää luonnetta ja asiakkaina koko alle 30-vuotiaiden ikäryhmä. Ohjaamo ei siis ole Etelä-Pohjanmaalla korjaava palvelu vaan nimenomaan ennaltaehkäisevä ohjaus- ja neuvontapiste kaikille nuorille.

Ohjaamo EP-hankkeen työstä ison siivun on haukannut koko toiminta-ajan tiedottaminen sekä verkosto- ja sidosryhmäyhteistyö. Ohjaamo EP- hanke on toiminut maakunnassa verkostojen luojana ja eräänlaisena konsulttina niille alueille, jotka lähtivät Ohjaamotoimintaa kehittämään. Tämän lisäksi hanke on järjestänyt maakunnan Ohjaamoväelle Benchmarking-matkoja muihin Ohjaamoihin, Ohjauksen seminaareja sekä erilaisia Ohjaamotoiminnan näkyvyyttä lisääviä tapahtumia. Ohjaamon monialaisen työtteen tukemiseksi Etelä-Pohjanmaan Ohjaamoväki on käynyt myös yhdessä läpi Ohjaamojen [Tessu-valmennuksen](#) ja osallistunut verkoston valtakunnalliseen toimintaan.

Etelä-Pohjanmaalla on ollut alusta lähtien tavoitteena Ohjaamoiden maakunnallisen verkostomallin luominen ja siitä maakunnassa pidetään yhä kiinni huolimatta siitä, mitä tapahtuu maakunta- ja sote-uudistukselle. Ohjaamotyötä on viety eteenpäin myös E-P:n maakuntavalmisteluun liittyen ja erityisesti kasvupalvelu-valmistelun alla. Lisäksi kunkin alueen ohjaamotoimintaa koordinoivista henkilöistä koottu Oko-ryhmä, joka kokoontuu säännöllisesti. Oko-ryhmän tavoitteena on vahvistaa maakunnan Ohjaamoverkoston toimintaa, auttaa Ohjaamoita yhtenäisessä viestinnässä, antaa vertaistukea koordinaattoreille ja vahvistaa heidän työnkuvaansa. Hankkeen päättymisen jälkeen veto vastuun Oko-ryhmän vetämisestä ottaa TE-palveluiden Ohjaamoasiantuntija.

Ohjaamot Etelä-Pohjanmaalla ovat käynnistäneet toimintansa vuoden 2018 aikana. Ohjaamotoiminnan maakunnallista mallia on luotu käytännön Ohjaamotoiminnan käynnistymisen rinnalla. Sisältöä maakunnalliseen työhön on haettu mm. avoimilla työpajatilaisuuksilla ja pienempien työryhmien kautta. Vuoden 2019 aikana EP:llä käynnistetään maakunnalliset työryhmät Ohjaamoiden urasuunnitteluun, markkinointiin ja yritysyhteistyöhön. Tässä työssä tullaan hyödyntämään maakunnassa jo valmiina olevia työryhmiä, esim. ELO-verkosto ja Opinlakeus- Oppilaitosverkosto.

Etelä-Pohjanmaalla on pyritty myös nuorten osallisuuden toteutumiseen Ohjaamoiden kehittämisessä ja tätä työtä tullaan jatkamaan myös hankkeen päättymisen jälkeen. Syksyllä 2017 hanke organisoiti useammalle, Ohjaamoja kehittäväälle paikkakunnalle Nuorten Foorumit, joihin osallistui esim. opiskelijakuntien, nuorisovaltuustojen ja työpajojen nuoria. Ohjaamoiden kehittämiskokouksissa ja maakunnallisessa työskentelyssä on ollut nuorten edustus esim. nuorisovaltuustojen ja opiskelijakuntien kautta. Helmikuussa 2019 tullaan vielä käynnistämään kullekin Ohjaamolle asiakasraadit, joista on tarkoitus tulla pysyviä työryhmiä.

Hankkeen aikana maakunnan Ohjaamotoiminta on saatu hyvin liikkeelle ja avainroolissa ovat olleet kuntien ja alueiden moniammatilliset toimijat, jotka ovat nähneet Ohjaamotoiminnan merkityksen. Ohjaamojen jatko-organisointuminen ja maakunnallisen yhteistyön vahvistaminen vaativat edelleen kuitenkin työtä. Ratkaistavia asioita jatkossa ovat esimerkiksi, miten Ohjaamoiden koordinaatio tullaan hoitamaan ja miten Ohjaamoiden markkinointia voidaan tehostaa. Ohjaamo EP ja maakunnallinen Lape-hanke ovat tehneet hyvää yhteistyötä (<https://urly.fi/18Ey>) koko kehittämistyön ajan. Jatkossa olisi kuitenkin tarpeellista tehdä maakunnallinen selvitys Ohjaamoiden ja perhekeskusten yhdyspinnoista, jotta yhteistyö voisi syventyä entisestään. Jälkeen päin ajateltuna olisi ollut myös hyvä, että maakunnallisen ohjausryhmän lisänä olisi ollut pienempi ja tiiviimmin kokoontuva projekti-ryhmä, joka olisi voinut osaltaan auttaa alueilla työn valmistelussa.

Teksti: Annukka Haapa-aho, projektipäällikkö Ohjaamo EP
annukka.haapa-aho@sedu.fi

Anne Latvateikari, Ohjaamoasiantuntija E-P:n TE-palvelut
anne.latvateikari@te-palvelut.fi

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

OHJAUSALAN TOIMIJOIDEN KÄSITYKSIÄ TIETO- JA VIESTINTÄTEKNIIKAN KÄYTTÖNOTON HAASTEISTA

Tieto- ja viestintätekniiikan (TVT) integrointi TNO-palveluihin ja niihin liittyviin käytäntöihin on edennyt merkittävästi, mutta kehittämisen varaa on yhä. Tämä tutkimus pyrkii osaltaan vastaamaan tähän tarpeeseen tarkastelemalla, millaisia haasteita TVT:n käyttöönotossa on havaittu. Tutkimus pohjautuu 16:n eri maan ohjausalan edustajille tehtyyn kyselyyn, joka toteutettiin elinikäisen ohjauksen toimintapolitiikkaa käsittelevän symposiumin (ICCDPP) yhteydessä.

Ohjausalan kansainvälisten toimijoiden käsitykset TVT:n käyttöönoton haasteista voidaan tulosten pohjalta jakaa neljään laadullisesti erilaiseen mutta toisiinsa liittyvään kategoriaan. Ensimmäisenä haasteen nähtiin TVT:n huono saavutettavuus. Vastaajien mukaan tarvitaan kansallisen tason strategiaa, linjauksia, ohjeistusta sekä kohdennettua rajoitusta, jotta TVT-pohjaiset ohjauspalvelut saadaan kansalaisten käyttöön. Toisena haasteena nähtiin koulutus- ja työelämätiedon riittämätön saataavuus. Vastaajien mukaan on pyrittävä entistä monipuolisemmin hyödyntämään teknologian tarjoamia mahdollisuuksia, jotta ajantasaisen, monimediaisen koulutus- ja työelämäntiedon saatavuutta ja saavutettavuutta voidaan parantaa. Kolmanneksi haasteeksi nähtiin henkilöstön riittämättömät taidot eli osaamisen puutteet. Vastaajat korostivat sellaisten käytänteiden ja koulutusmenetelmien tarvetta, joilla digitaalisia taitoja voidaan parantaa. Se, miten hyvin olemassa olevien ja uusien teknologioiden integrointi ohjauspalveluihin onnistuu, ei riipu pelkästään käyttäjien taidoista tai teknisistä rakenteista, vaan myös henkilöstön halukkuudesta hyväksyä teknologian mukanaan tuomat mahdolliset palvelukäytänteiden muutokset. Neljänneksi haasteeksi koettiin TVT:n riittämätön/heikko integrointi ohjaukseen. Vastaajien mukaan kansallisella tasolla tarvitaan vahvempaa sitoutumista TVT:n kestävään kehitykseen elinikäisessä ohjauksessa. Eri hallinnonalojen ja toimijoiden tulee selkeästi sopia yhteisistä tavoitteista, toteutusvastuista ja rahoitusosuuksista tai muista näkökohdista, jotka liittyvät kunkin toimijan omaan, mutta keskenään kytköksissä olevaan rooliin.

Käyttöönotto on jatkuva prosessi

Tieto- ja viestintäteknologian käyttöönotto ja soveltaminen käytäntöön on jatkuva prosessi. Jotta TVT saataisiin paremmin ohjauspalveluiden käyttöön, on esteet pyrittävä ratkaisemaan kaikilla elinikäisen ohjauksen toiminnan tasoilla. Ennakoimalla ja ymmärtämällä paremmin teknologian käyttöönottoon liittyviä haasteita säästetään aikaa, kun sitä ei tarvitse käyttää sellaisten ongelmien ratkomiseen, jotka olisi voitu välttää. Tehokkaammalla käyttöönotolla voidaan parantaa kansalaisten mahdollisuuksia hyödyntää laadukkaampia palveluja.

Vaikka tässä tutkimuksessa tunnistetut neljä kategoriaa liittyvät teknologiaan, on kiinnostavaa, että niihin pystytään vastaamaan pikemmin inhimillisin kuin teknologisin ratkaisuin.

Teksti: Jaana Kettunen, Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto
jaana.h.kettunen@jyu.fi

Artikkeli: "Challenges in implementing ICT in career services: Perspectives from Career Development Experts" on julkaistu International Journal for Educational and Vocational Guidance -lehdessä ja on luettavissa osoitteessa <https://rdcu.be/Ovho>

OPETUSHALLITUKSEN VAIKUTUSOHJELMISSA RAKENNETAAN UUSIA TOIMINTAKÄYTÄNTÖJÄ

Opetushallitus on käynnistänyt vuoden 2019 alussa yhdeksän vaikutusohjelmaa, joilla edistetään OPH:n vaikuttavuustavoitteita, sidosryhmäyhteistyötä sekä hallinnon uudistumista ennakoitaviksi ja ihmisläheisemmäksi. Elinikäisen ohjauksen palveluiden kehittämistä tuetaan kahdessa eri vaikutusohjelmassa:

- Oppimisen digitaalinen ekosysteemi
- Tuki ja ohjaus läpi jatkuvan yksilöllisen oppimisen polun

Lue lisää Opetushallituksen vaikutusohjelmista uudesta beta.oph.fi -verkkopalvelusta. Ohjelmatyöstä kerrotaan lisää työn edistyessä.

<https://beta.oph.fi/fi/tietoa-meista/opetushallituksen-vaikutusohjelmat>

Oppimisen digitaalinen ekosysteemi

Valtiovarainministeriön käynnistämässä ekosysteemityössä ovat lähtökohtana ihmisten elämäntapahtumat. Oppimisen ekosysteemin tapahtumia ovat esimerkiksi ohjaukseen osallistuminen, koulutukseen hakeutuminen, tutkinnon suorittaminen tai osaamisen kehittäminen työssä. Ekosysteemi on oppimisen ja osaamisen kehittämisen palveluiden, tietovarantojen ja toimijoiden muodostama kokonaisuus.

Vaikutusohjelmassa keskitytään vuonna 2019 Opetushallituksen rooliin ekosysteemin kasvun mahdollistajana, näkökulmana erityisesti jatkuvan oppimisen ja elinikäisen ohjauksen palvelut. Vuoden päätavoitteen voi kuvata kahdella sanalla: tieto käyttöön!

Ohjelma tarkentuu alkuvuodesta. Tuomme muutosta toimintamalleja kehittämällä ja toimijoita verkottamalla. Ennakointitiedon saatavuutta kehitetään asiakaslähtöisesti sekä tuetaan OPH:n tietovarantojen dataa hyödyntävien palveluinnovaatioiden syntymistä. Ohjaustahot ovat tässä tärkeä asiakasryhmä. Lisäksi tunnistetaan jatkuvan oppimisen ja aikuisohjauksen OmaDataperustaisia palvelumahdollisuuksia sekä kartoitetaan kehittämisen esteitä.

Vaikutusohjelmasta vastaa Satu Meriluoto, satu.meriluoto@oph.fi

Tuki ja ohjaus läpi jatkuvan yksilöllisen oppimisen polun

Elinikäinen oppiminen haastaa koulutuksen tarjoamaan erilaisia, jopa yksilöllisiä polkuja kohti tavoitteita ja päämääriä. Esimerkiksi opiskelu, ohjaus, hakeutuminen, kansainvälistyminen, oppimisen tuki sekä hyvinvointi ovat teemoja, joiden ympärille Opetushallituksen Tuki ja ohjaus läpi jatkuvan yksilöllisen oppimisen polun -vaikutusohjelma muotoutuu. Se jatkaa OPH 2.0 -ohjelman Oppimisen tuki viitoittamaa tietä kokoamalla yhteen asiantuntijoita, asiantuntijuutta ja halua kehittyä.

Vaikutusohjelman puitteissa Opetushallituksen asiantuntijat tiimiytyvät eri ilmiöiden äärelle ja täydentävät verkostoitumalla sisäisesti osaamistaan. Tämän lisäksi rakennetaan uusia verkostoja talon ulkopuolella oleviin organisaatioihin ja pyritään yhdessä muotoilemaan entistä paremmin oppijaa palvelevia järjestelmiä ja vahvistamaan ajatusta siitä, että ratkaisuja voidaan rakentaa yhdessä.

Vaikutusohjelmasta vastaa Riia Palmqvist, riia.palmqvist@oph.fi

OPINTO-OHJAAJAN TOIMENKUVAT ERI KOULUASTEILLA

Opinto-ohjaajan / oppilaanohjaajan työhön kohdistuu paljon tällä hetkellä odotuksia ja toiveita. Oppilaitosten toimintaa ohjaavat opetussuunnitelman perusteet. Opetussuunnitelman perusteissa on oma lukunsa ohjauksesta. Suomen opinto-ohjaajat ry on päivittänyt opinto-ohjaajan ydintehtävät kaikilla kouluasteilla. Ohjaustoiminnan tulee olla kaikissa koulumuodoissa koko opintopolun kestävä jatkumo. Opiskelijoiden valmistuminen ajallaan edellyttää vahvaa opinto-ohjausta. Opinto-ohjauksen avulla autamme opiskelijoita hahmottamaan opintojen suorittamisen kokonaisuutta nykyistä paremmin. Laadukas opinto-ohjaus tarvitsee tuekseen selkeät normit.

Koko opinto-ohjaajan rooli on pitkällä aikavälillä kokenut muutoksen. Merkittävin muutos opinto-ohjauksessa on ollut koulun tason tehtäviin liittyen se, että ohjaustoiminnan periaatteet ja työnjaot eri toimijoiden kesken määritellään osana ohjaussuunnitelmaa, joka on puolestaan osa opetussuunnitelmaa. Yksin tekemisen kulttuurista on siirrytty yhdessä tekemisen kulttuuriin. Ohjaussuunnitelmassa määritellään selkeästi oppilaitoksessa ohjauksen vastualueet, sisällöt ja ajoitus. Opinto-ohjaajan ohjausvastuulla tarkoitetaan sitä, että opinto-ohjaajalla on päävastuu opinto-ohjauksen suunnittelusta ja toteuttamisesta. Opinto-ohjaajilla on pitkään ollut käytössä erilaisia työtehtäväläistauksia ja vuodenviertomalleja helpottamaan oman työn jäsentämistä, suunnittelemista ja seuranta.

Oppilaanohjaajien ja opinto-ohjaajien työtehtävät ovat paljon muutakin kuin oppituntien pitämistä. Viimeisten vuosien aikana henkilökohtainen ohjauksen merkitys on entisestään kasvanut. Oppilaat ja opiskelijat pitävät tärkeänä henkilökohtaisen ohjauksen mahdollisuutta. Opinto-ohjaajan työssä keskeistä on ihmisen kohtaaminen. Yksilöohjauksen tueksi on myös entistä useammin tullut rinnalle pienryhmäohjaus. Yhä suurempi osuus opinto-ohjaajan työajasta kuluu tiedotus- ja yhteydenpitotehtävissä sekä oppilashuollollisissa töissä. Muutokset koulutusjärjestelmässä, ylioppilastutkinnossa, ammatillisessa koulutuksessa, opiskelijavalinnoissa, hakujärjestelmissä, työelämässä ja yhteiskunnassa edellyttävät opinto-ohjaajalta jatkuvaa kouluttautumista. Aikaa on myös jäätävä opinto-ohjauksen suunnitteluun, kehittämiseen, koordinointiin ja arviointiin oppilaitoksessa.

Opinto-ohjauksen laatu ja resurssit vaihtelevat alueittain paljon. Opetussuunnitelman perusteet eivät yksin riitä turvaamaan oppilaiden ja opiskelijoiden oikeutta saada riittävästi opinto-ohjausta. Tehokas ja oikea-aikainen opinto-ohjaus lisää opintojen läpäisyä ajallaan ja vähentää opintojen keskeyttämistä. Perusopetuksen ja toisen asteen laatukriteereihin on määriteltävä suhdeluvut mm. ryhmäkokoihin, erityisopetukseen ja opinto-ohjaukseen. Laadukas opinto-ohjaus tarvitsee tuekseen selkeät normit. Suomen opinto-ohjaajat ry:n suositus on, että yhdellä opinto-ohjaajalla voi olla korkeintaan 200 ohjattavaa. Jos opinto-ohjaajalla on oppilaita / opiskelijoita suositusta paljon enemmän, aikaa ei jää yksilöohjaukseen. Aika on pois siis ihmisen kohtaamisesta.

Usein opinto-ohjaajien tekemä työ oppituntien ulkopuolella jää oppilaitoksissa epäselväksi niin työyhteisössä työskenteleville kuin työyhteisön ulkopuolisille tahoille. Tästäkin syystä oppilaanohjaajien ja opinto-ohjaajien työtehtävien selkiyttämiseksi on selkeä tarve. Opinto-ohjaajan työtehtävät eri kouluasteilta löytyvät www.sopo.fi.

Teksti: Armi Nurmi, Puheenjohtaja, Suomen opinto-ohjaajat ry
armi.nurmi@salo.fi

Lisätietoja Suomen Opinto-ohjaajat ry:stä <https://sopo.fi>

FORUM ON THE FUTURE OF LEARNING 24.1.2019, BRYSEL

Eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategiset puitteet (ET 2020) tarjoavat EU-maille mahdollisuuden edistää kansallista koulutuspolitiikkaa sekä kehittää yhteistyön kautta parhaita käytäntöjä koulutusalalla. Puitteiden perustana on elinikäisen oppimisen periaate varhaislapsuudesta ammatilliseen aikuiskoulutukseen ja korkea-asteen koulutukseen. Huomioon otetaan kaikissa muodoissa tapahtuva oppiminen: virallinen oppiminen, epävirallinen oppiminen ja arkioppiminen.

ET 2020 puitteiden hyväksymisen jälkeen EU:n jäsenmaissa on tapahtunut muutoksia, jotka ovat merkittävästi vaikuttaneet kansalaisten arkeen ja työmahdollisuuksiin. Tämän johdosta Komissio on aloittanut koulutusyhteistyön puitteiden uudistamisen, jotta koulutusjärjestelmä pystyy vastaamaan tulevan vuosikymmenen haasteisiin. Uusien puitteiden valmisteluun liittyy laaja jäsenmaiden ja sidosryhmien kuulemisprosessi. Komissio järjesti 24. tammikuuta 2019 Brysselissä laajan kuulemisfoorumin, jossa tarkasteltiin koulutusjärjestelmien kehittämiseen vaikuttavia teemoja, ja miten nämä tulisi ottaa huomioon tulevien puitteiden valmistelussa. Työn taustalla oli Komission asiantuntijapaneelin keskustelut seuraavista teemoista:

- Väestön ikärakenteen muutokset
- Kansalaisten osallisuus
- Ympäristön muutokset ja kestävä kehitys
- Teknologian kehitys ja työn muutokset
- Digitalisaatio yhteiskunnassa
- Koulutuksen rahoitus, uudistukset ja hallinto

Foorumin yhteenvetokeskusteluissa todettiin, että koulutus on yksi keskeinen keino, jolla voidaan vastata työelämän muutoksiin ja uusiin osaamistarpeisiin. Myös teknologiaa tulisi voida käyttää koulutuksen kehittämiseen vastaavalla tavalla kuin muilla työn tekemisen aloilla. Elinikäisen oppimisen ja yksilöllisten opintopolkujen merkitys korostuu entisestään, koska työn tekemisen muodot moninaistuvat, ja ihmiset todennäköisesti vaihtavat työtehtäviä aiempaa useammin. Ajantasaista ja avoimeen lähestymistapaan perustuvaa osaamistarpeiden ennakointitietoa tarvitaan joustavammin sekä koulutuksen järjestäjien että opiskelijoiden käyttöön. Tätä kautta elinikäinen ohjaus ja urasuunnittelutaitojen kehittäminen kannattaa sisällyttää aiempaa vahvemmin koulutuksen kehittämistä koskeviin kansallisiin linjauksiin.

Teksti: Raimo Vuorinen, Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto
raimo.vuorinen@jyu.fi

Lisätietoja foorumin keskusteluista ja taustamateriaaleista:

https://ec.europa.eu/education/events/forum-on-the-future-of-learning_en

Twitter: #folforum

KANSAINVÄLISTÄ ENNAKOINTITIETOA TYÖMARKKINOISTA

Ajantasainen ja luotettava koulutus- ja työmarkkinatieto tarjoaa kansalaisille mahdollisuuden (a) verrata itseään, olosuhteitaan, mielenkiinnon kohteitaan ja tavoitteitaan työtehtävien sekä työ- ja koulutusohjelmien ja työmahdollisuuksien vaatimuksiin, (b) tunnistaa erilaisia väyliä näiden mahdollisuuksien saavuttamiseen sekä (c) tehdä mielekkäitä valintoja. Tiedon saatavuus sekä taito etsiä, ymmärtää ja arvioida tätä tietoa ovat yhteiskunnallisen tasa-arvoon, koulutukseen ja siinä suoriutumiseen sekä työmarkkinoilla mukanaoloon merkittävästi vaikuttavia tekijöitä (ELGPN, 2015). Usein tämä tieto on ollut ensisijaisesti asiantuntijoiden käytössä, mutta viime vuosina eri tahot ovat alkaneet kehittää verkkopalveluja, joiden kautta tieto on helpommin hahmotettavissa.

OECD Skills for Jobs Database

The OECD Skills for Jobs – tietokannasta löytyy jäsenmaakohtaista tietoa työmarkkinoiden osaamistarpeista sekä olemassa olevasta tarjonnasta. Tietoja voi tarkastella eri seuraavilla ulottuvuuksilla, mukaanluettuina kognitiiviset taidot sekä sosiaaliset ja psyykkiset taidot. Taitoja on eritelty erikseen yli 150 työtehtävien osalta, ja ne kattavat yli 40 OECD:n jäsenmaata ja kehittyvää taloutta.

Tietokannassa voi tarkastella osaamisalueita, joilla on pulaa osaavista työntekijöistä tai ala ei jostain syystä houkuttele työnhakijoita. Toisaalta voi tarkastella aloja, joilla on ylitarjontaa työntekijöistä. Työvoimapulaa tai ylitarjontaa kuvaavat ilmaisimet on johdettu tiedoista, jotka koskevat esim. palkkausta, työllistymistä, työaikaa, työttömyyttä tai työvoiman kouluttautumista.

Lisätietoja: <https://www.oecdskillsforjobsdatabase.org/#UK/>

CEDEFOP Skills Panorama

Euroopan unionin ammatillisen koulutuksen kehittämiskeskus (CEDEFOP) kokoaa ennakointitietoa EU:n jäsenmaista ja on kehittänyt työvälineen (Skills Panorama), jolla tätä tietoa voi tarkastella joko koko EU:n tasolla tai yksittäisten jäsenmaiden osalta. Tarkastelunäkökulmina voi olla esim, työvoiman nykyinen määrä tai tuleva tarve ammattialoittain, työvoiman kysyntä ja tarjonta aloittain, työssä olevan väestön koulutus ja palkkaus. Lisäksi palvelu tuottaa työmarkkinoita ja tulevaisuutta koskevia temaattisia katsauksia.

Lisätietoja: <https://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>

Teksti: Raimo Vuorinen, Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto
raimo.vuorinen@ju.fi

KIRJOITUSOHJEET AJANKOHTAISKATSAUSTA VARTEN

Ajankohtaiskatsauksesta vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön yhteisesti asettama valtakunnallinen Elinikäisen ohjauksen yhteistyöryhmä 2015 – 2020 (ELO-yhteistyöryhmä). ELO-yhteistyöryhmän työ perustuu elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategisille tavoitteille (Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:15 www.minedu.fi)

Ajankohtaiskatsaukset perustuvat ELO-yhteistyöryhmän vahvistamaan viestintäsuunnitelmaan.

Vuonna 2019 ajankohtaiskatsaukset ilmestyvät

- helmikuussa (aineisto 18.1.)
- toukokuussa (aineisto 19.4.)
- syyskuussa (aineisto 20.9.)
- marraskuussa (aineisto 15.11)

Toimituksesta vastaavat:

Jaana Kettunen, varajohtaja ja tutkimuskoordinaattori, Koulutuksen tutkimuslaitos, jaana.h.kettunen@jyu.fi

Raimo Vuorinen, projektipäällikkö, Koulutuksen tutkimuslaitos, raimo.vuorinen@jyu.fi

Aiemmat ajankohtaiskatsaukset (lokakuusta 2016 lähtien) ovat luettavissa osoitteesta

<https://peda.net/hankkeet/elotori>

Elinikäiseen ohjaukseen liittyvien artikkeleiden kirjoittaminen

- Elinikäiseen ohjaukseen liittyvät artikkelit ovat tervetulleita; myös ideoita kirjoituksiksi otetaan mielellään vastaan.
- Artikkelin pituus saa olla enintään yhden sivun (A4) mittainen mukaan lukien valokuvat ja logot.
- Artikkelia kirjoittaessa on hyvä viitata lähdeaineistoihin, esim. linkit, www-sivut ja yhteystiedot lisätietojen antajasta koskien artikkelin asiasisältöä. Myös artikkelin tekstin kirjoittaja yhteystietoineen tulee ilmoittaa
- Artikkeleita sekä niihin liittyviä logoja ja/tai valokuvia toivotaan lähetettävän word-tiedostona sähköpostilla toimituksesta vastaaville raimo.vuorinen@jyu.fi ja jaana.h.kettunen@jyu.fi

